

Justitiedepartementet
Rosenbad 4
103 33 Stockholm
E-postadress: Ju.L1@justice.ministry.se

Dnr Ju2009/3395/L1

Ersättning till ledande befattningshavare i aktiemarknadsbolag

Bilaga 1: Aktiespararnas ägarstyrningspolicy 2007

Sveriges Aktiesparares Riksförbund (Aktiespararna) välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på slutbetänkandet ”Ett enklare aktiebolag” och dess avsnitt ”Ersättning till ledande befattningshavare”.

Sammanfattning

- Aktiespararna avstyrker förslaget att mönstra ut bestämmelserna om beslutsordningen för ersättning till ledande befattningshavare i aktiemarknadsbolag från lagstiftningen, företrädesvis i Aktiebolagslagen (”ABL”) 8 kapitel, för att istället behandlas via självregleringen.
- Aktiespararna har tidigare ställt sig positivt till Förtroendekommissionens¹ förslag att i lagstiftningen införa bestämmelser för beslutsordningen för ersättning till ledande befattningshavare och till Justitiedepartementets förslag om implementering av EU-kommissionens rekommendation 2004/913/EG².

¹ SOU 2004:74.

² Kommissionens rekommendation av den 14 december 2004 om att främja en lämplig ordning för ersättningen till ledande befattningshavare i börsnoterade bolag.

Ersättning till ledande befattningshavare

Aktiespararna avstyrker förslaget att dagens lagstiftning om ersättning till ledande befattningshavare ska överföras till självreglering, i första hand till Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden"). Aktiespararna anser att en sådan ordning är olycklig eftersom Koden vare sig är tvingande eller omfattar alla aktiemarknadsbolag eller publika bolag i övrigt.

Aktiespararnas erfarenhet

EU-kommissionens rekommendation av den 14 december 2004 om att främja en lämplig beslutsordning för ersättningen till ledande befattningshavare i börsnoterade bolag (2004/719/EG) syftar till att främja en sund bolagsstyrning genom att ge aktieägare mer information och ytterligare inflytande. Rekommendationen är inte bindande för EU:s medlemsstater, men utgör ett riktmärke för arbetet på nationell nivå. Ett nationellt genomförande kan ske såväl genom lagstiftning som genom någon slags självreglering. Sverige har valt att införa rekommendationen i ABL. Den del i ABL som trädde i kraft den 1 juli 2006 angående skyldigheten att besluta om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare på bolagsstämman har inneburit en nödvändig genomlysning av ersättningsprogrammen.

Aktiespararna har sedan länge drivit uppfattningen att ersättningsfrågorna har en stor betydelse för allmänhetens förtroende för näringslivet och välkomnade förslaget att lagreglera EU-rekommendationen. Aktiespararna har inom ramen för sitt arbete med bolagsstyrning under de senaste åren observerat förekomsten av komplexa ersättningssystem, överdrivna ersättningsnivåer och även försök till olika former av manipulation i syfte att maximera utfallet för personer som omfattats av ersättningsprogrammen.

Aktiespararna anser att det är viktigt att det finns tydliga regler och riktlinjer för hur beslut om ersättningar till ledande befattningshavare ska fattas. Aktiespararna anser att beslut om ersättningsprogram ska verkställas av företagets styrelse samt förankras hos aktieägarna. Beslut om principerna för ersättning till verkställande direktör och övrig bolagsledning ska fattas på bolagsstämman. Stämmobeslutet kan innebära principer om att det ska finnas en övre gräns för det möjliga utfallet i ett bonusprogram eller att den totala ersättningen aldrig får överstiga en viss procentuell andel i förhållande av den fasta lönen. För att aktieägarna på bolagsstämman ska kunna fatta ett väl underbyggt beslut måste beslutsunderlaget ha funnits

tillgängligt för aktieägare i god tid innan beslutet ska fattas. Utförlig information om ersättningsprogrammet och dess villkor ska således anges i kallelsen till stämman. De av aktieägarna fastställda principerna gynnar genomlysningen av företaget och stärker förtroendet för aktiemarknaden och näringslivet i stort.

Lagregleringen

Aktiespararna avstyrker utredningens förslag att föra över reglerna om ersättning för ledande befattningshavare till självregleringen, i första hand nämns Koden. Aktiespararna anser att lagstiftningen ska kvarstå, men att näringslivets självreglering kan vara ett värdefullt komplement till lagreglerna.

Det associationsrättsliga regelverket ska i möjligaste mån säkerställa att personer i bolagets ledning inte missbrukar det förtroende som de har fått från aktieägarna och att reglerna främjar en aktiv ägarroll. Ersättningsreglerna ska också ge aktieägarna en bättre insyn i och möjlighet att påverka ersättningarna till de ledande befattningshavarna och ge dem en möjlighet att diskutera saken. Bakgrunden till dagens regler för ersättning till ledande befattningshavare är att öka allmänhetens förtroende för näringslivet. Självregleringen kan inte i samma utsträckning som en lagregelring stärka allmänhetens förtroende för näringslivet eftersom självregleringen utarbetas och tillämpas av dem som är närmast berörda av den. Självregleringen kan inte tillförsäkra aktieägarna den insyn och det inflytande som ges genom lagstiftningsprocessen. I ett förtroendeperspektiv är det således inte lämpligt att överföra regleringen från lagstiftningen till självregleringen.

Ersättningsfrågorna är inte enbart relevanta för aktieägarna. Även bolagets anställda, borgenärer och samhället i stort har ett befogat intresse av att de ledande befattningshavarnas ersättning är rimlig. Ersättningsfrågorna påverkar förtroendet för näringslivet i stort. Utvecklingen på aktiemarknaden har också fått allt större betydelse för den enskildes ekonomiska trygghet. Den vuxna befolkningen i Sverige är ett aktieägende folk, som antingen äger aktier direkt eller via aktiefonder³. Den allmänna pensionen och dess premiepension har också ökat betydelsen av utvecklingen på aktiemarknaden. Allmänheten har således ett

³ Många svenskar sparar i aktier och aktiefonder. Statistik från SCB visar att 17,6 procent av svenskarna äger aktier privat och hushållens andel av investeringsfondernas ägande motsvarar 79 procent. Källa, SCB Aktieägarstatistik 2008.

berättigat intresse av att ekonomin i de bolag där deras kapital är investerat inte påverkas negativt av olämpliga ersättningsprogram. Detta faktum stärker behovet av en lagreglering på området. Den självreglering som finns på området är av stor betydelse men kan inte tillförsäkra den insyn och det inflytande som kan uppnås genom lagstiftning. Tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen finner i dagsläget sina former. Det är Aktiespararnas bedömning att den nu gällande lagstiftningen på sikt kommer skapa praxis som ger än bättre insyn och skydd än vad som idag är fallet. Många bolag förstår ännu inte lagens innebörd på det här området. Rutinerna kring efterlevnaden måste förbättras för att tänkt genomslag ska nås.

Koden omfattar inte alla aktiemarknadsbolag utan endast de aktiebolagen vars aktier handlas på en reglerad marknad, som Nasdaq OMX och NGM Equity. De bolag vars aktier är upptagna till handel på någon av MTF:erna⁴ faller utanför. Aktiespararna anser att alla bolag vars aktier är spridda på aktiemarknaden och handlas på en reglerad marknad eller MTF är av sådant intresse att informationskraven och beslutsformen för ersättning alltid behöver uppfyllas.⁵ Det är också Aktiespararnas uppfattning att stödet för detta hos allmänheten är stort.

Koden bygger på principen ”följa eller förklara”, innebärande att de företag som inte önskar omfattas av en viss regel kan välja att inte tillämpa den. Om bolaget finner att en viss regel inte passar med hänsyn till dess särskilda omständigheter kan det välja att avvika från denna regel, under förutsättning att detta tydligt redovisas samt motiveras. Aktiespararna har i sitt arbete med bolagsstyrning uppmärksammat att följsamheten inom ramen för självregleringen i vissa delar brister. En del bolag förklarar inte på ett tillfredsställande sätt vilka regler som bolaget avviker ifrån och varför.⁶

⁴ Aktietorget, Alternativa aktiemarknaden, First North och NGM MTF.

⁵ Den nya lagen för värdepappersmarknaden delar upp svenska, liksom andra europeiska, marknadsplatser för aktiehandel i reglerade marknadsplatser (motsvarande de tidigare börserna) respektive MTF:er. Vilket innebär att MTF:er inte blir underkastade en lika ingående reglering som till exempel Nasdaq OMX Nordiska Börs. Däremot kan de själva välja att följa en mer ingående reglering

⁶ Ett exempel är Mekonomens årsredovisning som anger följande: ”Mekonomens eventuella avvikelser från Koden och motiveringar redovisas löpande i texten”. Någon ytterligare redovisning finns dock inte.

Om regleringen om ersättning till ledande befattningshavare förs över till självregleringen och Koden befarar Aktiespararna att flera bolag kommer att falla utanför tillämpningsområdet och att vissa bolag väljer att inte tillämpa regelverket. Dessa frivilliga avsteg kan på sikt skada förtroendet för aktiemarknaden.

Inom EU pågår för närvarande en revidering av kommissionens rekommendation 2004/913/EG. Den 24 mars 2009 publicerade ”The European Corporate Governance Forum” (”EUCGF”) ett dokument som pekade på tre områden där det kan finnas reformbehov:

- 1) information avseende ersättning till styrelseledamöter och ledande befattningshavare,
- 2) processen för fastställande av ersättning till styrelseledamöter och ledande befattningshavare (beslutsformer), samt
- 3) typen och storleken av ersättningen till styrelseledamöter och ledande befattningshavare.

Aktiespararna ser positivt på avsikten att skärpa 2004 års rekommendation om ersättning till ledande befattningshavare i börsnoterade bolag utifrån de tre föreslagna områdena för reform. För det fall att en översyn av regelverket blir aktuell från EU:s sida finns i ljuset av senare tids händelseutveckling och debatt sannolikt utrymme för förändringar. Aktiespararna konstaterar att öppenhet om ersättningspolicys och om ersättningsprogrammets innehåll, liksom en mer oberoende beslutsprocess bör stärka allmänhetens förtroende för aktiemarknaden och aktier som sparform. Med tanke på detta arbete föreslår Aktiespararna att lagstiftaren avvaktar en eventuellt reviderad version av rekommendationen.

Stockholm den 15 september 2009
Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Günther Mårder
Verkställande direktör

Anna Jansson
Jurist